

Присяжнюк О.В.,
студентка 3 курсу факультету захисту рослин, біотехнологій та екології
Сальнікова А.В.,
к. с-г. н., старший викладач кафедри загальної екології та БЖД
Макаренко Н.А.,
д. с-г. н., професор кафедри екології агросфери та екологічного контролю
Національного університету біоресурсів і природокористування України, м. Київ

АНАЛІЗ ВИМОГ ДО ПЕСТИЦИДІВ ТА АГРОХІМІКАТІВ, ЩО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ В ОРГАНІЧНОМУ ВИРОБНИЦТВІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Інтенсифікація сучасного сільського господарства має негативний вплив не лише на навколишнє середовище, але й одночасно виснажує природні ресурси, без яких ведення агровиробництва неможливе. Саме тому розвиток органічного виробництва на сьогодні є досить актуальним через низку явних екологічних, економічних та соціальних переваг, що притаманні цьому виду господарювання. Зокрема, завдяки тому, що виключає застосування хімічних добрив, пестицидів, генетично модифікованих організмів (ГМО), консервантів, тощо на всіх етапах виробництва. При цьому застосовуються методи, принципи та правила, визначені Законом України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» та Постановою Кабінету міністрів України № 587 «Детальні правила виробництва органічної продукції (сировини) рослинного походження».

Стандарти ІФОАМ декларують, що органічне сільське господарство передбачає повернення в ґрунт мікробіологічних, рослинних або тваринних решток, а мінеральні добрива повинні використовуватися лише як складова довгострокової програми підтримки родючості ґрунту, дозволене застосування лише біологічних методів захисту сільськогосподарських рослин, підтримання високої біологічної активності ґрунту; придатних до місцевих умов сівозмін, посів супутніх рослин, додавання зелених добрив, тощо.

Нормативи Європейського союзу, зокрема Постанова ЄС № 834/2007 регламентують походження пестицидів та добрив, що можуть застосовуватися в органічному виробництві, а Постанова ЄС № 889/2008 – перелік речовин, дозволених до застосування як добрива та покращувачі ґрунту (Додаток I) та пестицидів для захисту рослин (додаток II). Дозволено використовувати відходи тваринництва, торф, відходи виробництва грибів, вермикомпостів, біогазу, побічної продукції тваринництва, морських водоростей, тощо. Для захисту рослин від шкідників і хвороб дозволяється застосовувати екстракти рослин, бджолиний віск, рослинні олії, мікроорганізми, феромони тощо.

У США діють Федеральні стандарти органічного виробництва (NOP), у яких визначено основні вимоги до засобів захисту рослин та перелік дозволених для застосування речовин. Федеральними законами щодо якості продуктів харчування встановлюються допустимі рівні пестицидів у продукції, а також вимогами зазначено ліміти їх застосування. В свою чергу, дозволено використовувати мінеральні добрива для забезпечення ґрунту поживними речовинами.

Стандарти Японії (JAS) дозволяють застосування добрив та засобів захисту природного походження, забороняє застосування мінеральних добрив, отрутохімікатів, регуляторів росту штучного походження; використання надмірних доз органічних добрив; застосування теплових, електромагнітних та інших впливів на шкідників.

В свою чергу, вимоги Митного союзу до пестицидів та агрохімікатів, де вказані важливі пріоритетні критерії безпечності препаратів, зокрема віддалені ефекти впливу на здоров'я людини.

Закон України «Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини» визначає можливість використання лише методів, що оптимізують біологічну активність ґрунтів, забезпечують збалансоване постачання поживних речовин рослинам, зберігаючи земельні та інші природні ресурси, впровадження ґрунтоохоронних технологій, які запобігають виникненню ерозійних чи інших деградаційних процесів; підтримання стійкості рослин профілактичними заходами шляхом вибору відповідних видів та сортів, стійких до шкідників і хвороб, відповідних сівозмін, механічних, фізичних та біологічних методів захисту; збільшення популяції корисних комах. Для захисту сільськогосподарських культур дозволено використання препаратів природного (рослинного, тваринного та мікробіологічного) походження, для удобрення – заборонено використання мінеральних добрив.

Отже, в цілому органічне виробництво забезпечує отримання безпечної високоякісної продукції рослинництва за рахунок обмеження застосування хімічних препаратів для захисту і удобрення сільськогосподарської продукції рослинництва. Проте на сучасному етапі впровадження органічного виробництва в Україні залишається актуальним встановлення переліку дозволених до використання пестицидів і агрохімікатів, які б повністю відповідали встановленим діючим нормативним документам.